

Zvukový súbor

[Bocian.mp4](#)

Prepis

00:00:00 Moderátorka

RNDr. Miroslav Fulín pôsobí v Slovenskom zväze ochrancov prírody a krajiny. Je hlavným koordinátorom sčítania bociana bieleho na Slovensku. V tomto videu nám povie niečo o skúsenostiach s občianskou vedou a o ich ekovýchoдном programe Bocian, ktorý sa zaoberá monitorovaním bociana bieleho na Slovensku.

00:00:27

Dobrý deň, ďakujem za slovo. Tak ekovýchovný program Bocian bol program, ktorý vznikol spontánne. Vzniklo to niekedy pred 45 rokmi u mňa, keď som sa začal zaujímať o bociana bieleho na Slovensku. Bol som ešte mladý, neuplatnil som sa podľa vzdelania v odbore, ktorý som vyštudoval, ale pracoval som v geologickej oblasti. Takže dalo mi to do prírodovedného poznania veľa nového, ale chcel som ostať verný ornitológii,

00:00:57

ktorú som v detstve realizoval, tak som si zaumienil,

00:01:00

že sa budem venovať vtáčíemu druhu, ktorý je snáď všetkým ľuďom veľmi blízky, známy, a ktorého poznajú. Keď sa spýtam niekoho, či má v obci bociana, vie povedať, či áno alebo nie. A takýmto spôsobom som začal od roku 1976 ja osobne zbierať údaje o bocianoch v okolí môjho bydliska a rodiska, až vznikla z toho databáza údajov,

00:01:29

ktorá začala mať svoje čaro, a bolo to také

00:01:31

podmaňujúce pre mňa, že som zistil, že nikto to

00:01:36

nerobí. Vieme, že bocian sa tu sčítava v desaťročných cykloch v Európe, a vojnou prerušené cykly spôsobili, že sa sčítavanie potom realizovalo až v roku 1974, potom 1984, a tu už som bol prizvaný pánom Štolmanom, ktorý realizoval toto sčítanie na spoluprácu, keďže videl, že mám veľkú zásobu údajov z východného Slovenska.

00:02:06

V roku 1984 som začal už potom systematicky zbierať údaje aj po celom Slovensku.

00:02:14

Databáza narástla do takých rozmerov, že sa stala konkurencieschopná databáza aj v iných krajinách, pretože aj v Nemecku, Maďarsku a Poľsku sa rozbiehali tieto databázy pre bociana bieleho.

00:02:26

My sme to začali robiť každoročne, oni to robia v desaťročných cykloch. U nás máme tu databázu už pravidelne, každoročne napĺňanú, a tak máme prehľad o populácii bociana u nás.

00:02:40

To boli začiatky.

00:02:42

S ľuďmi som bol v kontakte, venoval čas, korešpondenčne sme sa kontaktovali a dotazovali sme sa na údaje, lebo nie všade som sa mohol dostať k hniezdu. A tak pribúdala korešpondencia, ktorá pretrváva dodnes. Vtedy to bola ešte poštou, dnes je to už v elektronickej podobe.

00:03:05

Vyplynulo z toho, že sme si začali vzájomne aj tie výsledky, ktoré sme v danom roku získali rozosielať, aby tí ľudia mali aj spätnú reakciu, že to, do čoho prispeli, má svoj význam a opodstatnenie. Samozrejme, výsledky som si nenechával len pre seba. Ten kolektív ako sa rozrastal, jednak na osobných kontaktoch, ale aj pracovných, narástol do takých rozmerov, že dnes korešpondujem tak zhruba asi s 300 až 400 občanmi na Slovensku, o ktorých mnohých ani nepoznám.

00:03:36

Títo ľudia mi pravidelne posielajú tieto údaje, ale zistili sme v tom roku 1984, že je potrebné ísť aj ďalej. A tak pri jednom stretnutí s nemeckými, švajčiarskymi, poľskými "bocianarmi" na jednej konferencii v Hamburgu sme sa dohodli, že bude potrebné apelovať na verejnú mienku, pretože ten názor na výskyt bociana v obciach sa veľmi výrazne menil v jeho neprospech. A tak sme zaviedli akýsi ekovýchovný program.

00:04:05

Bol to taký jednotný program v Poľsku, Maďarsku a u nás, kde sme vydali také základné metodické brožúrky, čo treba sledovať, ako treba sledovať, ako sa zapojiť do tej odbornej činnosti sledovania bociana.

00:04:20

U nás to pretrváva dodnes, v ostatných krajinách od toho upustili, vznikli len také nejaké kluby. Ale my sme tento program oživovali každé 3 roky novým metodickým materiálom, a obrátili sme sa aj na inštitúcie, ako sú Štátna ochrana prírody,

00:04:40

múzeá, rôzne vedecké pracoviská, a s nimi dodnes spolupracujeme. Každému bol známy ten opis bociana, ako vyzerá bocian. Ľudia však nerozlišovali medzi bielym a čiernym bocianom, pretože obidva bociany sú bieločierne, majú aj bielu aj čiernu farbu na sebe, takže sme museli rýchlo uviesť rozdiely, a potom sme získali aj údaje o tom bocianovi bielom aj čiernom.

00:05:09

Bociana bieleho sme si potom už vybrali ako taký modelový didaktický druh. Dobré sa na ňom aplikujú poznatky ekologické, čo sa týka starostlivosti o potomstvo, výstavbu hniezda, potravnú bázu, správanie sa a migráciu.

00:05:27

A to bolo ako taký základný cieľ, aby z tohto programu si tí, ktorí sa nechcú venovať ďalej bocianovi, zobrali to ekologické a preniesli

00:05:37

na iný živočíšny druh.

00:05:39

Tak sa podarilo mnohým

00:05:41

bývalým mojim spolupracovníkom prejsť buď na netopiere, obojživelníky,

00:05:47

motýle alebo na iné skupiny hmyzu, kde aplikujú a využívajú tiež tieto didaktické poznatky z bociana aj vo svojich skupinách.

00:05:59

O bocianovi sme mali údaje veľmi strohé, ale vieme už z histórie o tom, že bolo prv sčítanie urobené v roku

00:06:07

1934 v celej Európe a

00:06:11

teda máme s čím porovnávať ako sa vyvíja.

00:06:15

populácia na našom území.

00:06:17

Veľmi výrazne na ten pokles počtu hniezdných párov na našom území vplývali zmeny, ktoré tu spôsobila socializácia územia, teda odvodňovanie a sceľovanie pozemkov. A v dnešnej dobe na početnosť veľmi výrazne vplýva monokultúrne pestovanie plodín ako

00:06:35

repka, kukurica, slnečnica, sója, kde bociany nenachádzajú potravu, a tak sa sťahujú len do oblastí, kde tej potravu je veľa, kde sú hraboše, koníky, kobylky, hady, jašterice. Keďže v tom roku 1984

00:06:51

bola tá populácia tak malá, spôsobená aj zhadzovaním hniezd

00:06:55

z elektrických stĺpov, lebo bocian si v obciach začal stavať hniezda na elektrických stĺpoch,

00:07:03

že sme boli nútení urobiť zásadné kroky.

00:07:07

A tak sme viacerí spolupracovníci z múzeí a ornitológovia zaviedli program na stavanie hniezd na samostatných betónových stĺpoch s podložkami, ktorých máme dnes na Slovensku veľký počet, a snažíme sa vyriešiť ten problém kontaktu bociana na stĺpoch s elektrickým vedením, aby nedošlo ku skratu a usmrtení bociana. A teda aby mohli prevádzkoví pracovníci realizovať údržbu týchto stĺpov, preto sú hniezda väčšinou

00:07:38

na východnom Slovensku na samostatných stĺpoch, na strednom Slovensku je to trošku inak, sú aj na stĺpoch elektrického vedenia,

00:07:45

ale vyvýšené. A podarilo sa nám tak stabilizovať populáciu

00:07:48

na ten počet

00:07:49

1300 - 1350 hniezd. Tohto roku možno bude o čosi vyšší počet, pretože nám priletelo aj viac bocianov na naše územie.

00:07:58

Každoročne, keď vydáme súpis počtu hniezd na našom území, obraciame sa s týmto výsledkom aj na Štátnu ochranu prírody, ktorá má správu nad chránenými živočíchmi, teda nenechávame si to len pre seba

00:08:13

ako nejaký výsledný potešujúci údaj, ale chceme, aby sa robili opatrenia pre ďalšie smerovanie ochrany tohto druhu na našom území, a tak Štátna ochrana prírody z toho čerpá.

00:08:24

My sme sa už od začiatku spojili s Ornitologickou spoločnosťou, ktorá nám na svojej internetovej stránke urobila samostatnú stránku

00:08:34

pre bociana, kde môžu ľudia prispievať. A my tam posielame svoje materiály na osvetu a na túto vzdelávaciu činnosť.

00:08:44

V rámci tohto programu sme zaviedli,

00:08:46

hlavne pre mládež, aby mala možnosť sledovať bociany, aj tú skutočnosť, že zaviedli sme kamery na hniezdach. Neskôr sa z toho vytvorila samostatná sieť pod názvom kukaj.sk.

00:08:58

Tam majú možnosť

00:08:59

sledovať bociany nielen zdravé deti, ale aj hendikepované. Tie, ktoré nemôžu chodiť na vychádzky, alebo deti, ktoré nemajú v obci hniezdo, môžu tak cez obrazovku sledovať

00:09:11

situáciu na hociktorom inom hniezde na Slovensku, a tak sa podieľať na tomto ekovýchovom programe u nás.

00:09:18

Tento program beží tohto roku už dvadsiatykrát, a výslednými aktivitami sú nielen tie pozorovania, ktoré nám zasielajú, a môžeme ich dať do centrálnej databázy, ale robím pre nich aj rôzne námety, napríklad keď tu bola doba s imigrantami, tak sme vymysleli taký program, že vlastne aj bocian je tu pre nás taký imigrant, a čo všetko musel občan preto, aby sa mohol u nás usídlieť, podstúpiť? To sme dali aj takú ako podmienku, aby deti vytvorili

00:09:48

takú žiadosť o dočasný pobyt bociana na našom území, kde sa snažili zapojiť aj starostu, ktorý musí dať súhlas,

00:09:55

vytvoriť fotku bociana ako legitimáciu. Deti potom robili postery a tie boli potom súťažne hodnotené a oceňované.

00:10:06

To je pre takú skupinu detí, ktoré už sú schopné samostatnejšie pracovať, pre tých menej samostatných, každoročne usporadúvame výstavku detských prác, kde bola povinnosť nakresliť bociana ako takého na formát A4.

00:10:21

A každé 4 roky sme vo Východoslovenskom múzeu usporadúvali celoslovenskú výstavu týchto výkresov. Dokonca sa nám ich zišlo toľko, že sme vytvorili slovenský rekord v počte zobrazení bociana, teda zobrazení na jednu tému živočícha, čo sme získali akoby certifikát, že to je najviac prác - 3690 prác to bolo. No a takým pre nás potešujúcim stanoviskom je, že tie deti sme donútili aj aby sa naučili v powerpointe robiť prezentácie a

00:10:52

vystúpiť na konferenciách, takže sme organizovali

00:10:55

pravidelné konferencie pre deti v jednotlivých centrách. Sme spojení s ekovýchovnými pracovníkmi Štátnej ochrany prírody. Nesnažíme sa držať si vlastnú korešpondenčnú databázu, pretože vieme, že raz pominieme, ale tu tá ekovýchova bude musieť bežať ďalej, a tieto pracoviská tu budú stále.

00:11:15

Takže cez týchto aktivistov kontaktujeme jednotlivé regióny a jednotlivých učiteľov

00:11:20

na školách, a práve vďaka nim sa nám darí

00:11:23

namotivovať tie deti, ktoré majú

00:11:225

čosi navyše na to, aby sa zapojili, a v tomto programe vystúpili. A na tých konferenciách deti prezentujú svoje pozorovania samostatne, jednak urobia si fotodokumentáciu a jednak musia vlastnými slovami opísať, čo v roku pozorovali. Pre tento rok bol program trochu prispôbený situácii s „koronou“, takže sme museli prejsť do tej elektronickej podoby, a cez elektroniku sa snažíme

00:11:55

udržať ten program

00:11:56

v kontakte so školami a s envirocentrami na správach Štátnej ochrany prírody. Pri našej činnosti veľmi často chodíme medzi školákmi, kde im vysvetľujeme a snažíme sa dať nejakú takú inšpiráciu, čo by mohli sledovať, okrem toho, ako prebieha hniezdenie, starostlivosť o hniezdo, snažíme sa

00:12:21

ukázať im aj počas krúžkovania detaily toho bociana, aké má nohy, jazyk, oči, aby videli zblízka tohto živočícha, a vedeli si vytvoriť svoj vlastný názor. A oni nám tieto údaje potom z hniezdenia píšú hniezdných kariet a posielajú nám ich. Takže do niektorých miest na Slovensku nemusíme ani prichádzať. Prichádzajú nám odtiaľ hlásenia o počte hniezd.

00:12:45

Mnohí sa dali aj cestou zberu poštových známok či rôznych suvenírov, kde je bocian ako nosný model. Robili sme aj výstavky takých trojrozmerných predmetov, kde všade sa nachádza bocian ako suveníry.

00:13:00

Treba povedať, že sovičky, slony, žaby sa ako suveníry objavujú častejšie ako bociany, pretože bocian ako trojrozmerný suveníry je veľmi krehký, má dlhé nohy, dlhý krk, takže sa láme a málo ho nájdete na trhu v stánkoch. Takže decká si vyrábali vlastné z polystyrénu, a tie sme potom prezentovali na výstavách.

00:13:22

Využívame myšlienku pozorovania hniezda aj pre deti, ktoré chcú súťažiť na biologických olympiádach na Slovensku, aby sa uberali týmto smerom, a už vlastnou cestou získali nejaké súbory dát.

00:13:38

No a teraz cez pracovníčky Školy ochrany prírody vo Varíne tento program je aj na stránke. A vydali sme k tomu metodický materiál, jednak pre tých spravodajcov, kde sa môžu dozvedieť

00:13:52

o štádiu vývoja hniezdenia, i keď sa na neho len pozerú,

00:13:58

ako to na hniezde vyzerá, či sú tam už mláďatka, vajíčka, aby ten obraz, ktorý odíde zo zeme, mu hneď povedal, aká je momentálna situácia na hniezde. No a chodíme takisto robiť akcie, ako je jarne víťanie bocianov, máme putovnú výstavu, s ktorou prichádzame do škôl. Výstava bola už asi na 60 miestach na Slovensku, videlo ju vyše asi 60 000 ľudí. Je stále aktuálna, už je trikrát prerobená, takže ten kolektív našich najbližších aktivistov

00:14:29

sa ju snaží udržať v aktivitách,

00:14:33

a aj takýmto spôsobom zapájať deti do pomoci pri výrobe umelých hniezd, pri prezentáciách, pri pozorovaní hniezd. My potom získavame od nich údaje o príletoch bocianov.

00:14:46

Návod ako zaznamenávať je veľmi jednoduchý. Údaje ktoré zbierame sú len tie základné. Snažíme sa, aby tam nebolo veľa otázok, aby to toho nášho respondenta neodradilo.

00:14:57

Takže hlavné údaje sú: miesto hniezdenia, prípadne fotografia, upresniť lokalizáciu, a hlavne aby tam bolo meno, aby sme sa mohli s tým dotýčným kontaktovať, a prípadne ho za jeho aktivitu aj niekde pochváliť aspoň morálne, ak nie oceniť.

00:15:13

Čo sa týka úrovne spracovaného územia, chýbajú nám regióny, kde nemáme ešte tak preniknutých svojich spolupracovníkov, a tak tam musíme zachádzať aj so svojimi najbližšími.

00:15:27

Je pravda, že údaje, ktoré prichádzajú, nie vždy sú stopercentné o hniezdení, ale nechávame sa do tohto databázového systému najprv vyjadriť verejnosť. Až potom nastúpia odborní pracovníci z týchto regiónov, ktorých požiadame,

00:15:44

aby situáciu preverili, či je

00:15:48

to hlásenie správne alebo nie. A tak potom pre Štátnu ochranu prírody vychádza sumár, ktorý podávame ako konečný. A tým, že necháme najprv vyjadriť sa respondentov, dávame im priestor, aby sa cítili, že sú za niečo zodpovední, a že je na nich kladená istá dôvera.

00:16:08

Potom sa síce pri upresňovaní s ním kontaktujeme a usmerňujeme, aby pochopil, že to, čo on videl, videl správne, ale nie celkom tak ako tá príroda ukazuje.

00:16:18

Sledujeme tak tým pádom priletý na hniezdo, sledujeme aký je počet mláďat, sledujeme aký je vývoj hniezdiacich párov a počet párov, ktoré na naše územie len doletia a sa tu zdržiavajú,

00:16:32

ale ešte nehniezdia, pretože sú pohlavne nedospelé. Snažíme sa hod našich respondentov získať fotografie o hniezdach, aby sa aj týmto spôsobom uberali. A najnovšie pridávame aj možnosť, ak by mohli sledovať, či ten dotyčný bocian má na nohe krúžok, a aby sa snažili aj z tej fotografie

00:16:52

odčítať číslo na krúžku. A tým pádom sa my dozvedáme, či ten bocian je ten istý na tom hniezde čo bol aj v minulom roku,

00:17:00

koľko rokov sa dožíva, vieme kde bol krúžkovaný, a kde zahniezdil. Prípadne na tej migračnej trase do Afriky ho môže niekto odčítať, či v Izraeli, či Jeruzaleme, alebo niekde ďalej. A my sa dozvedáme kam letia na zimovanie, do ktorej africkej republiky.

00:17:20

V tej databáze je takisto návod čo sa dá sledovať, a hlavne je tam na tej stránke bociany.sk aj veľa údajov, ktoré si môžu ľudia nájsť.

00:17:31

Motivovali sme ich aj v tom, aby si zobrali prípadne patronát nad hniezdom. Sú ľudia, ktorí chcú iba finančne prispieť, pretože bocian je pre nich srdcovka, a tak nám môžu poslať nejakú finančnú čiastku (na stránke je adresa), a my to potom využijeme pri prekladaní hniezd alebo pri nejakých údržbách

00:17:50

hniezd ktoré sú potrebné.

00:17:54

Analýza výsledkov z posledných rokov sa týka hlavne počtu párov, ktoré hniezdia na našom území, alebo sa vyskytli na hniezdach, a hovorí o tom, aká je situácia, a aký je trend vo vývoji populácie. Zdá sa, že tohto roku bude pomerne dobrá situácia.

00:18:12

Máme vysoké počty mláďat na hniezdach aj preto, že bociany prileteli o čosi neskôr, a tie výkyvy počasia, ktoré vždy boli katastrofické pre liahnuce sa mláďatá,

00:18:23

vlastne prekonalí tým, že sa oneskorilo vyliahnutie mláďat.

00:18:28

Tá štatistika potom na stránke hovorí o tom, kde sú hniezda postavené, v ktorých obciach je najviac hniezd, prípadne ktoré hniezda zanikli.

00:18:37

To všetko sa dá nájsť a vyčítať, ale my to potom rozoberáme samostatne aj v tom koncoročnom informačnom spravodaji. Takže používame medzinárodné skratky, tak aby sme to mohli prezentovať aj svojim zahraničným kolegom.

00:18:53

Čo dodať navyše. U bociana je stále čo pozorovať, stále čo hľadať a prichádzajú

00:19:00

vždy noví ľudia, ktorí sa

00:19:02

potrebujú sa nejak vyžiť, a preto im ponúkame tento program aj do budúcnosti.

00:19:08

Nedá sa skončiť zo dňa na deň takýto program, pretože ste sa dostali do štádia, kedy vás už ženu tí, ktorých ste oslovili, aby ste pokračovali, a boli pre nich stále takým nejakým oporným bodom pri ich pozorovaniach. To je asi tak všetko

00:19:24

z mojej strany o tomto programe, ktorý je stále verejnosti prístupný a môžu sa zapojiť cez médiá, internet,

00:19:32

Dobrovoľne, kto má o tento program záujem.

00:19:41 Moderátorka

Ďakujeme veľmi pekne za zaujímavú a pútavú prezentáciu, kde odznelo dosť veľa informácií, a možno že len pár otázok na záver, že by ste nám zodpovedali.

00:19:54 Moderátorka

Kto spravuje databázu údajov? Ako sme sa dopyčuli, tam si bežní občania vedia vkladať tie informácie, ale kto to potom analyzuje?

00:20:07

Sústredí sa to všetko na stránke [Bociany.sk - Vitajte medzi nami!](http://Bociany.sk), je to síce stránka Slovenskej ornitologickej spoločnosti, ale tú administratívnu časť som prevzal, nakoľko nie je vhodné, aby tam vstupoval hocikto. Snažím sa udržať kontakt všade s tými miestnymi lokálnymi pozorovateľmi, aby sa do databázy dostávali správne údaje.

00:20:36

V minulosti to veľmi poškodilo tú našu databázu, lebo to bolo nechané na absolútnej dobrovoľnosti. Pretože niekto z roztopašnosti, niekto z takej tej nezištnosti, niekto chce byť prvý tak dá hlásenie, a potom sa tam začali zhromažďovať údaje, ktoré neboli relevantné, a tak sme potom museli zaviesť to, že som administrátorom. U mňa sa údaje sústreďujú a ja zase rozosielam späť odozvy na jednotlivé informácie všetkým tým, ktorí prispievajú.

00:21:07 Moderátorka

A verejnosť má prístup k týmto informáciám a štatistikám, čiže to je verejne otvorené?

00:21:13

Áno, je to verejne prístupné.

00:21:17 Moderátorka

Kolegyne máte ešte nejaké otázky?

00:21:20 Moderátorka

Ja by som sa chcela spýtať, že či z toho vyplýva, z tých celých údajov nejaký trend, či vieme povedať, že populácia bociana na Slovensku je teraz stabilná, alebo či ich hniezdna úspešnosť je rovnaká, zlepšuje sa alebo zhoršuje sa?

00:21:36

Podstatný význam celej databázy, je v tom, že sme to previedli už na tú

00:21:40

vedeckú úlohu aj

00:21:41

keď sú to detské pozorovania alebo laické pozorovania.

00:21:44

Je to druh, ktorý má snáď najlepšiu doteraz spracovanú trendovú populačnú krivku na našom území určite, pretože toľko rokov sa 1 druhu ešte nikto na Slovensku nevenoval.

00:21:58

Možno niektoré tie dravce by mohli konkurovať. A tak vieme presne povedať, že populácia na Slovensku je pomerne stabilná, teraz zvlášť keď sme dali tie náhradné podložky, zlepšila sa spolupráca s majiteľmi hniezd,

00:22:14

stanovišťami, napríklad distribučnými energetickými spoločnosťami, s ktorými

00:22:19

spolupracujeme až na takej úrovni, že sa obracajú na nás s názormi, ako postupovať pri prekládkach hniezd, takže stávame sa aj takými ako nielen koordinátormi, ale aj metodickými poradcami pre pracovníkov Štátnej ochrany prírody, ktorí nemajú vždy na mieste zoológa alebo ornitológa, ale môže tam byť nejaký "chrobáčkar" alebo "pavúčkar", ktorý nemá k bocianovi tak blízko, takže vystupujeme aj ako metodickí poradcovia pre Štátnu ochranu prírody.

00:22:49

Dôležité je tiež, že ten trend populácie je stabilný, pretože sme v strednej Európe.

00:22:56

A situácia v prírode sa veľmi rýchlo vyvíja. My ležíme na rozhraní 2 populácií, a to na východnej a západnej populácii bociana bieleho, hovorím východná a západná, pretože jedna

00:23:07

časť tiahne cez Turecko, Bospor a Dardanely na východný okraj Afriky, a druhá časť bocianov, tie české, nemecké a západné bociany tiahnu cez Gibraltár na západnú časť Afriky - Pobrežie Slonoviny . To vieme podľa tých krúžkov na nohách.

00:23:24

A tak sa nám tu stretajú a dopĺňajú, pretože nad nami populácia Poľska má niečo cez 50 000 hniezd, a tak všetky jedince, ktoré na našom území nezískajú partnera v čase začiatku hniezdenia, majú šancu získať poľského alebo nemeckého partnera na zahniezdenie. Tak tí čo prelietajú ešte cez naše územie neskôr, sa môžu zastaviť a doplniť našu populáciu. Takže my máme populáciu stabilizovanú,

00:23:54

momentálne s miernym poklesom párov v rovinných oblastiach, to znamená Podunajsko, Východoslovenská nížina, Košická kotlina,

00:24:03

kde poľnohospodárska agrokultúra, poviem to tak, že hospodárenie v krajine je tak zlé, že tam strácajú potravnú bázu, a sú nútené ísť do severných oblastí Slovenska, ako je

00:24:13

Svidník, Stropkov, Bardejov, Medzilaborce, kde sú lúky, pasienky, kde sa hospodári nie na veľkoplošných lánach s kukuricou, slnečnicou, sójou.

00:24:27 Moderátorka

Ďakujeme, ja by som sa možno ešte spýtala na formálny rámec projektu, či ste niekedy alebo počas projektu narazili na nejaké problémy, alebo úskalia s partnermi, poprípade v participantmi/ dobrovoľníkmi?

00:24:43

Sú to také malichernosti, ktoré patria k ľudskej povahe. Keď niekto zistí, že sa vám darí, tak by bol rád, aby

00:24:52

sa na tú istú úroveň dostal veľmi rýchlym spôsobom, ale my sme si to uchránili tým, že sme boli ako tím súdržný.

00:25:01

Presvedčili sme tých, ktorí chceli začať s bocianom po 10-15 rokoch od nášho začiatku, že nezačínajme znovu a neľadajme znovu "Ameriku",

00:25:10

ale poďme stavať na spoločnej spolupráci, na spoločných základoch, ktoré tu máme. A tak sa podarilo, že teraz sme aj partneri pre Štátnu ochranu prírody, ktorá si kedysi potrebovala vytvárať miesta gescie pre bociana a zistili, že koho iného dajú, ak nie mňa, pretože

00:25:30

momentálne nie je nikto na Slovensku, kto by sa bocianovi venoval na takej úrovni, takže sú to takéto veci, ktoré sme si obhájili.

00:25:38

Čo sa týka takých individuálnych, od našich respondentov, tak človek to prijíma, každý sme nejaký. Niekto si myslí, že na tom zarábame tisíce eur, že máme na to projekty.

00:25:49

Spočiatku sme začali z vlastných zdrojov a len výsledky, ktoré sme dosiahli, nás postavili do úrovne, že dnes, ak by sme oslovili nejakých partnerov, a ukázali im čo robíme, tak tí povedia, tak to stojí za to,

00:26:01

my ti pomôžeme, my ti prispejeme. A tak dostávame malé čiastky na cestovné, aby sme mohli chodiť za našimi

00:26:08

žiakmi do škôl a do regiónov, aby sme mohli vycestovať. Dostali sme na výstavu, ktorú sme mohli urobiť a s ňou chodiť a takéto drobné

00:26:18

podpory existujú stále, či už v rámci Environmentálneho fondu, či už v rámci organizácie Slovenského zväzu ochrancov prírody, Slovenskej ornitologickej spoločnosti. Každý, ak vidí, že má to svoje opodstatnenie, tak je potom aj ochotný pomôcť.

00:26:36 Moderátorka

Ďakujem. No a ešte by som to ukončila poslednou otázkou ako dobrovoľníčka sa môžem registrovať potom na tej stránke bociany.sk?

00:26:47

Áno, môžete tam v podstate prispievať svojimi údajmi/pozorovaniami. Dostanete sa tak do mojej databázy spolupracovníkov, a budem vás už viesť s tým, že môžeme si posielat potom aj ďalšie informácie a podrobnosti.

00:27:02

Ja som sa snažil, kým som ešte pracoval v kolektíve, kým som bol zamestnaný, nie na dôchodku, aby sme nevytvárali vlastnú databázu adresátov, pretože raz sa pominieme a skončí to niekde

00:27:15

iba v počítači, aby to bolo cez Štátnu ochranu prírody, ktorá tu bude dlhodobo,

00:27:21

alebo cez múzea. Takže to sú tí hlavní partneri, ktorí s nami spolupracujú, a cez ich lektorov a aktivistov sme v kontakte so školami a sme dodnes takto viazaný.

00:27:36

Takže ten, kto sa individuálne hlási, tak sa ho snažím pripojiť potom k tej skupine ľudí, z ktorej oblasti pochádza, a kde je aktívny aktivista, aby bol aj s ním v kontakte a bol mu bližšie ako ja, ktorý bývam v Sabinove.

00:27:56 Moderátorka

Ďakujem veľmi pekne za rozhovor.